

at forbyde Anlæggelse af nye Løsegaard og Brugen af de nærmere betegnede Fiskeredstaber; Alt til Beskyttelse af de i Følge Neckelmanns Paastand privilegerede og med fgl. Tilladelse anlagte Løsegaarde. En lignende Omfribning er hos Neckelmann (Pag. 28) Kongens aabne Brev af 31te Marts 1664 undergaaet, med hvilket Kongen tilsendte Borgmestere og Raad i Randers det aabne Mandat af 8de j. M. Af dette Brev, som Neckelmann ligeledes giver under Citationstegn, er bl. A., ligesom i hans Gjengivelse af Mandatet, udeladt den Passus, som gaar ud paa, at Hensigten var „Seiladgen och Commercierns Befordring och Woris Toldrettigheds forbedring.“

Om den Omdannelse, som de 2de nævnte Aktstykkers Text er undergaaet hos Neckelmann og hvorved sammes Hensigt omtrent fremtræder som den modsatte af den virkelige, eller dog som en ganske anden end denne, skyldes den nævnte Forfatter selv eller hans Nidde, ser jeg mig ikke i Stand til at oplyse, men den undgaar saa meget lettere Opmærksomheden, som den ikke røber sig i sin ydre Form, og som enhver Tante om, at hvad der gives under Citationstegn skulde være Andet end det virkelige Indhold, paa Forhaand maatte ligge meget fjern. Det kunde selvfølgelig ikke være Viborg Landsoverrets Opgave ved Udarbejdelsen af sin Dom af 27de September 1886 (Bilag 19) at fordybe sig i sammenlignende Textkritiker eller andre Studier vedrørende Spørgsmaal, som ikke forelaa til Paafjendelse; men netop af denne Grund i Forening med, at Althernes overordentlige Omfang og de omhyggelige Undersøgelser, der efter Sagens Natur udfordredes for at fraa-vige et tidligere Præjudicat, har stillet store Fordringer til Rettens Arbeide for at kunne affige Dommen, som het er, med Indeholdelse af den hertil indrømmede ordinære Tidsfrist, har det efter min Mening kunnet ste, at den Kamme, der indeslutter den ved Dommen truene Afgjørelse, berører et og andet Side-spørgsmaal paa en Maade og under Forudsætninger, der tildels kunne undergaa en noget forandret Opfattelse, naar sige Spørgsmaal ved en senere Seilighed maatte blive dragne frem til Paafjendelse. Det er derfor ogsaa, at Retten i Dommen af 27de September 1886 ved at berøre deslige Spørgsmaal har undgaaet i de brugte Udtryk at præjudicere dem. Dette gjælder saaledes, naar det i Dommen hedder, at det „ikke er uantageligt“, at der tilkommer Eieren af Frijensvold Løsegaard Het til i et vist Omfang at modsætte sig, at Andre, der ikke hertil have en særlig Adkomst, drive Løsefisteri nedenfor bemeldte Løsegaard. Jeg skal derfor ikke komme videre ind paa, at Dommen i denne Retning allegerer et for Løsekommissionen af 1696 — 98 fremlagt under 22. Mai 1693 af Forvalteren paa Frijensvold mod Jacob Sversen af Ugelhusene for at have drevet Løsefisteri optager Thingsvidne (Bilag 15, Nr. 4), under hvilket det ved Forklaring af to Fiskere søgtes godtgjort, at der i 50 Aar ikke udenfor de Løsegaarde, som Kongen havde tilladt, var fanget Lax, „uden det skulle ansees som tiufverij“. At dette ikke var og er rigtigt — det oplystes eiheller, naaget Thingsvidnet var 3 Aar gammelt, at der var gaaet Dom over Jacob Sversen eller over nogenjomhelst Andre — og at der hverken den Gang blev eller formentlig nu kan tillægges dette temmelig hasarderede Forsøg paa at vindicere visse formentlig privilegerede Løsegaarde Eneret til overhovedet at fange Lax nogen Betydning, fremgaar allerede deraf, at der først for ifkun 30 Aar tilbage nemlig ved Kommissionsforretningen af 1663 og det aabne Mandat for 8de Marts 1664 blev Spørgsmaal om at tillade Nogle og forbyde Andre Løsegaarde, og at bemeldte Mandat, hvad saa Aar efter indstjærpedes ved Jd. 18de Juli 1668 (Bilag 15, Nr. 26), vel forbød Brugen af visse Fiskeredstaber, men fordi disse antoges at forjage Fiskene af Fjorden (jfr. sidste Stykke i Kommissionsforretningen, Bilag 10), ingenlunde derimod for at tillægge Løsegaardene eller for disse værne nogen Eneret til overhovedet at fange Lax.

Forsaa vidt der i Overretsdommen af 27de September 1886 (Bilag 19) ogsaa indeholdes en Anthyding af, at Forbudet i Mandatet af 8de Marts 1664 mod Brugen af visse Fiskeredstaber maa antages endnu at staa ved Magt, skal jeg heller ikke komme nærmere ind paa dette Spørgsmaal, som jeg allerede tidligere har havt Leilighed til at udtale mig om (Tillæg B. for 1884—85, Sp. 693), men indtrænte mig til her at bemærke, at saa vidt jeg skønner af de i Kommissionsbetænkningen af 25de September 1884 meddelte Oplysninger, synes de 1663 og 1664, altsaa for mere end to Hundrede Aar tilbage, benyttede Fiskeredstaber nu at være afløste af andre. Søvrigt skal jeg slutte med en Oplysning, der er kommen frem efter Afslutningen af Overretsdommen af 27de September 1886. Det har nemlig viist sig, at der i den mig efter Rentekammerets Expeditionssprotokol meddelte bekræftede Afskrift af det aabne Mandat af 8de Marts 1664 (Bilag 10, sidste Stykke, Sinte 24 fra oven) har med Hensyn til et enkelt Bogstav indsueget sig en Afskrivningsfeil,